

Суйчимезова В. О.

*студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ УНИКНЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті 131-2 Конституції України говориться про те, що адвокатура є правовим інститутом, на який покладено надання професійної правничої допомоги в Україні [1]. В свою чергу адвокат – це фізична особа, що надає правничу допомогу, захищає права свого клієнта, представляє інтереси фізичних або юридичних осіб. Крім того, захисник також може надає наступні послуги: він може надавати консультації, роз'яснення з правових питань, інформацію певного роду тощо; допомагати у складанні заяв, скарг, процесуальних документів та інших документів; а також здійснювати правовий супровід поточної діяльності клієнта. Професія адвоката є дуже відповідальною та серйозною, оскільки в якомусь сенсі саме від адвоката може залежати доля фізичної або юридичної особи. Адвокат обов'язково повинен дотримуватися правил адвокатської етики, щоб бути гідним представником адвокатури України. До того ж, дотримання адвокатом етичних норм забезпечує довіру суспільства до адвокатури та дозволяє вирішувати конкретні професійні проблеми.

Відповідно до частини 1 статті 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [2]. На мою думку, кожен принцип є надзвичайно важливим, проте в межах теми дослідження доцільно розглянути принцип уникнення конфлікту інтересів, оскільки він є недостатньо дослідженим в сучасній літературі та потребує додаткової уваги. Аналіз спеціальної літератури з теми дослідження дозволяє дійти висновку, що зародження принципу уникнення конфлікту інтересів почалось в юридичній науці США та Великобританії, саме з цих країн бере свій початок доктрина принципу неприпустимості конфлікту інтересів.

Спочатку потрібно визначити поняття цього принципу. Зрозуміло, що воно ґрунтується на двох термінах: конфлікт (це зіткнення протилежних інтересів, поглядів, яке може призвести до різноманітних ускладнень) та інтерес (прагнення особи задовольняти свої потреби і бажання, що прямо не формалізовано в конкретному суб'єктивному праві, проте не суперечить праву як такому). Виходячи з цього, конфлікт інтересів являє собою зіткнення інтересів його учасників. Згідно ж із статтею 9 Правил адвокатської етики, затвердженими звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року, під конфліктом інтересів слід розуміти суперечність між особистими

інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками перед клієнтом, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи не вчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності [3].

Згідно із узагальненням дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо конфлікту інтересів, адвокат повинен дотримуватися цього принципу на усіх етапах його діяльності. Виділяють наступні етапи:

1) прийняття доручення клієнта, тобто адвокат не має права надавати правову допомогу клієнту, чий інтерес суперечать інтересам іншого клієнта цього ж адвоката;

2) процес виконання доручення клієнта, тобто це відбувається за тих обставин, коли адвокат вже у процесі виконання доручення дізнається про те, що має місце конфлікт інтересів між його клієнтами. В такому випадку адвокат повинен або розірвати договір із клієнтом, або щоб клієнти надали йому письмову згоду на продовження виконання доручень захисника або представника в такій ситуації;

3) після закінчення виконання доручення клієнта, оскільки принцип уникнення конфлікту інтересів продовжує діяти і після завершення адвокатом виконання доручення клієнта.

Слід акцентувати увагу, що принцип уникнення конфлікту інтересів є таким важливим у адвокатській діяльності є надзвичайно важливим, оскільки:

1) наявність конфлікту інтересів може зашкодити клієнтові, який звернувся за допомогою до адвоката. До того ж, не слід забувати, що це може і нашкодити самому захиснику, оскільки тягне за собою накладення дисциплінарного стягнення (це може бути попередження, або кваліфікаційно-дисциплінарна комісія може зупинити право адвоката на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року чи зовсім позбавити адвоката права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України);

2) визначення принципу неприпустимості конфлікту інтересів визначено не лише в нашому законодавстві, а й в ряді міжнародних актів. Наприклад, відповідно до пунктів 3.2.1 – 3.2.4 статті 3.2 Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, адвокат може відмовитися від надання консультацій двом або кільком клієнтам, які беруть участь у розгляді однієї і тієї самої справи, або не виступати від їх імені за наявності суперечності інтересів клієнтів або обгрунтованої загрози виникнення такої суперечності [4];

3) засада уникнення конфлікту інтересів відноситься не тільки до етичних принципів адвоката, а й до організаційних принципів. Прикладом

може слугувати те, що згідно із статтею 9 Правил адвокатської етики адвокат без письмового погодження з клієнтами, щодо яких виник конфлікт інтересів, не може представляти або захищати одночасно двох або більше клієнтів, інтереси яких є взаємно суперечливими, або якщо є така вірогідність, що вони стануть суперечливими, а також за таких обставин надавати їм правову допомогу [3].

Підсумовуючи, можна сказати, що принцип уникнення конфлікту інтересів означає законодавчо визначені основи адвокатської діяльності, згідно з якими адвокат не має права заключати договір про надання правничої допомоги клієнту, інтереси якого суперечать захищеним правом інтересам іншого клієнта, якому надається або надавалися юридичні послуги цим адвокатом (окрім випадків, коли клієнт надає письмову згоду на дії адвоката при наявності конфлікту інтересів), інтереси яких можуть бути порушені або суперечать інтересам самого адвоката. Цей принцип у діяльності адвоката відіграє важливу роль, оскільки за його порушення захисник буде притягнутий до дисциплінарної відповідальності. Крім того, якщо адвокат не буде дотримуватись цього принципу, то клієнти втратять довіру не тільки саме до цього адвоката, а ще й до адвокатури України в цілому. Отже, кожний адвокат повинен розуміти важливість принципу уникнення конфлікту інтересів і дотримуватись його за будь-яких обставин.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17/sp:max50:nav7:font2#Text>
4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

Науковий керівник: професор, доктор юридичних наук, в.о. завідувача кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Бакайнова Нана Мезенівна***